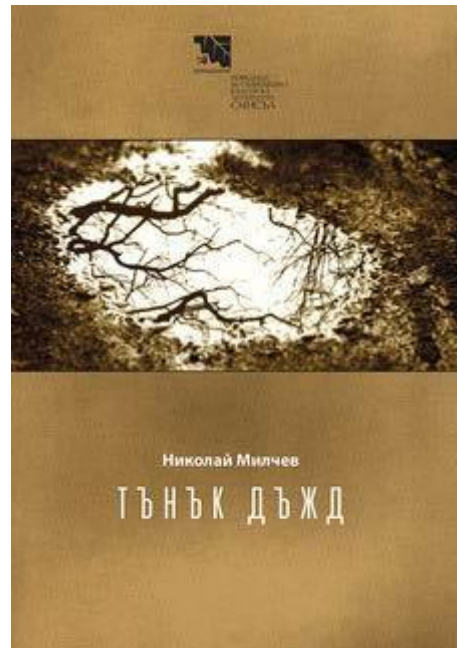

С МЕТАФОРИ ЗА МЕТАФОРИТЕ НА ПОЕТА НИКОЛАЙ МИЛЧЕВ, ИЛИ ВАРИАНТ ЗА ПРОЧИТ НА СТИХОСБИРКАТА "ТЪНЪК ДЪЖД"

Мартин З. Лалев

[web](#)

Не се сещам за по-тънко усещане от дъжда, паднал върху кожата, от допира между водата и пръстта, събрани в нас. Това сме ние. И това е еротиката на природата - "Небето се наведе и пипна с пръст пръстта". Метафората обезсмисля цялата логика на рационалното. И сякаш сме хвърлени в един поетически абсурд. Мисълта започва да плете своите лабиринти, в които да се изгуби. И всичко това заради една поезия, заради безконечната метафорика; и всичко това заради фантазията, заради детското въображение, което възрастните явно губят. Николай Милчев обаче познава онзи първообраз на света, видян през очите на дете - дали го помни на фрагменти и го пресътворява наново за порасналите хора? Или поетът е още дете? Или детето е вече поет?

Николай Милчев гради един свят от стилистични средства напук на модерността. Метафорите и сравненията в тази лирика са вечни. И как иначе, нали детето твори света по-иначе на човешката логика, а метафората е точно такава - да обръква скучните възрастни. И не се съмнявам, че е измислена точно от децата.

И съм съвсем сериозен за тази сериозна поезия, която съвсем сериозно се различава от съвременната сериозна литературна вълна на постмодерното. Николай Милчев пази поетическата традиция чрез езика си. Не маниерничи в стихотворенията си, възпитава ги, държи ги сякаш настрана от останалата лирика в съвременния литературен процес. Но нека не се разбира погрешно. Поетът Милчев не е анахронизъм. Той е другият литературен пласт в настоящата ни литература. Няма направление, няма философия, има само красотата на словото, само емоция от него (и вероятно точно там е липсващата философия).

Да се върна към "Тънък дъжд" (2013). Стихосбирката се отваря точно като храм, като онази "Есенна църква", в която влизаме, за да чуем една нотка меланхолия още в първите стихотворения. В "Дядо Драган и лозето" ще видим света, за който ви разказвах - метафоричния космос на детското въображение. И ще се зачудим в един момент лирическият герой възрастен ли е, или си е малкото внуче на дядо. Поет ли е, или дете. "Дядото е тука..." или "седи прозрачен". И отговорът е **споменът** - това е тази светиня на "лозето с осъмнали лисици". Той пък е светлина на традицията. А

лирическият говорител е самоироничен, защото е пораснал и трудно познава онзи вече "прозрачен" силует на детския свят ("Не го познах, защото бях велик./ Защото бях висок и пишех книга").

И *детето-поет* си обяснява света - вятъра, тревите, реката, дъжда - точно по детски. А *поетът-дете* - той е вече голям и не може да нарича света с метафори. Затова само си спомня. За онова, "Последното село", когато детето още е великият емпат и умее да живее като природата, умее да е природа: "Колко много умения... И какво нетърпение/ да съм нота от вечерното жабешко пеене...". В тези стихове усещам желанието на детето да порасне (точно както се пее във филма "Войната на таралежите": "Какъв ли ще стана се питам/ със сигурност още не знам,/ обаче едно предпочитам,/ да стана, да стана голям..."). И след порастването идва другото желание - да е отново малък (пак в "Последното село").

А всъщност поетът не е голям. Той е дете. А споменът е отчаян опит да порасне. Или с други думи споменът е машина на времето, която отправя лирическият герой напред, а не назад. Иначе как се постига тази метафора?

И няма да се чудим защо е есенна църквата. Есента - най-меланхоличният сезон, сезон за спомняне - загърбва лятото, най-обичаната детска епоха. И остава само споменът. Той става свещен, превръща се в светиня, достойна само за олтара на църква. И в тази "Есенна църква" са иконите на природата изобщо. Дядо Драган е и светец, и Дядо Божи - едновременно. Лозето е резбовано върху иконостаса, а "прозрачен" ангел рони гроздовете. По стените са не зографски фрески, а мултиплицираната "Рисунка" - естествено детска. И палим свещ в този храм, за да си припомним жаркото лято. А то ще ни спомни за своя бог - детето, което твори свят от метафори.

Правя един голям скок в "Тънък дъжд", за да цопна в "Следсиньо"-то на третата част от стихосбирката. Тук си играе на жоженка не детето-поет, а поетът-дете. Търся го сред спомена от "Есенна църква", но намирам **равносметка** на синьото лято. И всичко това заради внушението от първото стихотворение - оплешивялото "Глухарче", което "поклаща бледо теме" . В "Игра" лирическият герой някак не вярва на въображението си. Но си играе, защото има "няколко мига" от безкрая за това. А утре, утре може да е късно. Знам ли. Лирическият герой запазва минимализираността си: "не смея да бъда от перце по-висок". Ето го и поета-дете скрит в следващите страници! Намирам в "Моите години" второто желание след порастването - отново да е малък. Лирическият аз брои от "моите пет години" до петдесет. Фиданката е на цял половин век. Екранът на прозореца става огледало, което вече не пречупва фантастично, а трябва да отразява реалистично ("Прозорецът е с цвят на огледало."). Но метафорите продължават да изникват, вероятно заради детското естество. Поетът е дете, а това се потвърждава и в "Поет", и в "Тази кръв", и в "Следсиньо"... Докато не прочита последното стихотворение - "По-нататък". Размерите, респ. възрастта, явно не пречат на твореца: "Той е малък... Той е много висок... Той е Господ...". Светът на метафоричното миротворчество и фантазия се случва, независимо дали детето-поет си спомня, или поетът-дете прави равносметки.

Вече мога да погледна в средата на "Тънък дъжд" - "Картина с портокали". Но ще съм тук за много кратко поради причината, че вторият цикъл е невероятно нежен и любовен (а последното чувство дава крила на детската какавида, за да стане поетична пеперуда). И как да не е точно такъв, нали **любовта** е онова развалено звено на счупения телефон в

животите ни. И е точно по средата. Както онзи "най-стройния от пръстите" в стихотворението "Ти и моите пръсти". Любов и невинна еротика - не смея да ги тълкувам не от страх, а от уважение към чувствителността.

Това е почти невъзможното мое възможно движение по повърхността на "Тънък дъжд". Вероятно трябва да спазя традицията на заключенията: стихосбирката е... Няма да го сторя. Или ще спомена единствено: спомен, любов, равностметка. Остава единствено да приложя формулата ми на прочит: мъжът е мъж, когато е на осем, оттам нататък се вдетенява...

Николай Милчев. Тънък дъжд. София: Потайниче, 2013.